

ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ЧЕРКАСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

«ЛЮБІТЬ УКРАЇНУ, ЯК СОНЦЕ, ЛЮБІТЬ...»

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
щодо організації та проведення Першого уроку
в 1-4 класах у 2014-2015 навчальному році**

Черкаси

2014

ББК 74.202.60
Л 93.

Рекомендовано до друку Вченою радою ЧОПОПП.

Протокол №2 від 28 травня 2014 року

Авторський колектив у складі Добровольської Л.Н., завідувача лабораторії дошкільної та початкової освіти Черкаського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради; **Чорновіл В.О.,** методиста лабораторії дошкільної та початкової освіти Черкаського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради; **Решетняк К. О.,** Канівська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів №6 з поглибленим вивченням іноземних мов Канівської міської ради; **Данільченко Л. В.,** Черкаська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів №20 Черкаської міської ради; **Лагути Л. Ю.,** ЧОДБ, санаторій «Сосновий Бір».

Рецензенти:

Гаряча С.Г., завідувач кафедри педагогіки Черкаського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради;

Мединська В.М., методист методичного кабінету відділу освіти департаменту освіти і гуманітарної політики Черкаського міськвиконкому

Л 93 Любіть Україну, як сонце, любіть...: методичні рекомендації щодо організації та проведення першого уроку в 1-4 класах у 2014-2015 н. р. / Авт.кол. у складі Л.Н.Добровольської, В.О.Чорновіл, К. О.Решетняк, Л. В.Данільченко, Л. Ю.Лагути. – Черкаси: ЧОІОПП.- 36с.

*Л.Н.Добровольська,
завідувач лабораторії дошкільної та початкової
освіти Черкаського обласного інституту
післядипломної освіти педагогічних працівників
Черкаської обласної ради;*

*В.О.Чорновіл,
методист лабораторії дошкільної та початкової
освіти Черкаського обласного інституту
післядипломної освіти педагогічних працівників
Черкаської обласної ради*

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
щодо організації та проведення Першого уроку
в 1-4 класах у 2014-2015 навчальному році**

Ми живемо у непростий для України час: суперечності в суспільстві, конфлікти між різними суспільними групами на політичному та особистісному рівнях. Останні події в Україні підтвердили необхідність здійснення патріотичного виховання підростаючого покоління. В. Киричок підкреслює, «сформувати в учнів почуття патріотизму як найважливішої духовно-моральної й громадянської цінності – нагальне завдання загальноосвітньої школи, починаючи з першого року навчання дитини у школі».

Тому кожному педагогові необхідно постійно здійснювати виховання у дітей почуття гордості за свою Батьківщину, готовності бути гідним громадянином рідної держави.

У сучасних умовах патріотизм виявляється, насамперед, у любові до Вітчизни, готовності утверджувати незалежність своєї держави та відстоювати її інтереси, піднесенні України до рівня високорозвинених держав світу. Патріотизм покликаний дати новий поштовх для розвитку духовності нації. Це є нагальною потребою і держави, і суспільства, і особистості. Державі, народові необхідно, щоб всі діти вирости національно свідомими громадянами. Суспільство зацікавлене в тому, щоб розвиток особистості здійснювався на духовно-моральній основі, тому актуальною є необхідність виховання гуманних почуттів любові до людини, поваги і піклування про неї, доброти, співчуття, великодушності тощо. Неможливо уявити справжнього громадянина-патріота, який би не шанував батька-матері, не знав свого родоводу, національних традицій, не проявляв любові до рідного краю, не відчував єдності з

природою, не турбувався про її охорону та примноження багатств, не піклувався про власне здоров'я і здоров'я близьких людей.

Патріотичне виховання молодших школярів дозволяє з першого класу сформувати свідоме ставлення дітей до своєї країни – вміння цінувати і поважати події минулого і сучасні досягнення нашого народу, розрізняти поняття добра і зла. Покоління, у якого виховано почуття патріотизму, готове до подвигу, відстоювання інтересів своєї країни.

У кожної справжньої людини в житті є те найрідніше, без чого важко уявити своє життя. Це рідний батьківський край, дім, де так солодко спиться, де все таке до болю мило, щире і знайоме, де вперше побачила світ, ніжилася під лагідним сонячним промінням, ловила срібні крапельки роси на шовкових травах, милувалася красою і буянням фарб різних квітів, метеликів тощо.

Тут перші в'юнкі стежинки покликали в дорогу від батьківського порогу у широкий світ. Це та земля, по якій ми зробили свої перші невпевнені кроки, земля наших батьків, дідів і прадідів, і вона для нас – найдорожча в світі. Батьківщина – єдина, дарована нам нашими батьками. У ній ми відчуваємо себе затишно і привітно, упевнено і захищено. З Батьківщиною ми навечно зв'язані невидимими, тонкими, але надміцними нитками. Тому і присвячено цій темі так багато людської творчості: віршів, пісень, картин, оповідань.

У новому 2014-2015 навчальному році темою Першого уроку для учнів початкової школи визначено безсмертні слова В. Сосюри «**Любіть Україну, як сонце, любіть...**».

Епіграфом до проведення уроку можуть слугувати слова англійського поета Д. Байрона: «Той, хто не любить своєї країни, нічого любити не може».

Форму проведення Першого уроку вчитель може визначати разом із учнями і їхніми батьками. При цьому необхідно дотримуватись принципу науковості й доступності, відповідності віковим особливостям та оптимального добору форм, методів, засобів та прийомів роботи.

Для того, щоб зацікавити учнів, рекомендуємо проводити Перший урок у нестандартній формі, а саме: колективне ігрове спілкування, зустріч, тренінг, конкурсно-ігрова програма, екскурсія до краєзнавчого музею міста (села), урок-усний журнал, урок-подорож, вікторина, жива газета, свято-презентація, турнір знавців,

створення колажу, організація виставки творчих робіт, конкурс-інсценізація, інтелектуальна гра та інші.

Метою вищезазначеного Першого уроку є:

- ❖ ознайомлення учнів з символами України: державними (Прапор, Гімн, Герб) та народними (верба, тополя, вишня, дуб, калина, барвінок, мальви, чорнобривці, лелека, соловейко, вишивані сорочки і рушники, український віночок тощо);
- ❖ ознайомлення учнів з основними державотворчими подіями становлення незалежної України;
- ❖ формування громадянської та соціальної компетентностей, які виражаються у набутті національної свідомості, відповідальності за долю України;
- ❖ виховання шанобливого ставлення до символів Батьківщини, її минулого і сьогодення, поваги до Конституції України, Законів України, усвідомлення своїх прав, свобод, обов'язків; патріотизму і національної гідності; почуття любові до своєї землі; відданості рідному краю, гордості за справжніх патріотів-українців.

Зміст Першого уроку доцільно підпорядковувати реалізації таких завдань:

- ❖ ознайомлення з рідним краєм, його історичним минулим і сьогоденням;
- ❖ формування в учнів понять «Батьківщина», «Вітчизна», «рідний край», «рідна земля»;
- ❖ виховання шанобливого ставлення до української символіки, минулого і сьогодення України, любові до свого рідного краю, народу, родини, ціннісного ставлення до народних звичаїв, обрядів і традицій;
- ❖ пропагування терпимості та толерантності до інших людей, їхніх поглядів та думок;
- ❖ активізація пізнавальної діяльності, мислення, творчості;
- ❖ розвиток у молодших школярів комунікативної компетентності, навичок співпраці, роботи у команді, пам'яті, уяви.
- ❖ спонукання до милосердя, творення добра;
- ❖ заохочення щодо отримання нових знань, розвитку власних здібностей та обдарувань;
- ❖ прагнення зростати гідними громадянами своєї держави.

З метою підвищення емоційного сприйняття матеріалу у процесі проведення Першого уроку варто використати:

- ❖ цілісне або у вигляді пазлів зображення державних і народних символів України (плакати, фотографії, репродукції тощо);
- ❖ мапи України, Черкаської області;
- ❖ світлини, ілюстрації пам'ятних місць країни, області, району, міста (села);
- ❖ ілюстрації та репродукції картин художників, на яких зображено мальовничі краєвиди рідного краю тощо;
- ❖ тексти художніх творів;
- ❖ музичні твори;
- ❖ відеоролики;
- ❖ мультимедійні презентації;
- ❖ фрагменти документальних фільмів, які висвітлюють сторінки життя і творчості відомих людей, минуле та сьогодення України, Черкащини, рідного міста, селища, села;
- ❖ цікаві розвивальні завдання (ребуси, кросворди, логічні завдання, розсипанки, деформовані тексти, шаради, загадки, дидактичні ігри тощо).

Ключовими поняттями, які діти мають засвоїти під час уроку і вільно володіти ними, є Батьківщина, Україна, Черкащина, рідний край, патріотизм, столиця, державні і народні символи. Важливо використати такий матеріал, який сприятиме формуванню здатності дитини усвідомити, що Україна – це Батьківщина, яку необхідно любити і берегти, шанувати історію рідного краю, вивчати і використовувати при спілкуванні мову свого народу, поважати батьків, знати культуру свого краю, дотримуватись моральних й етичних норм спілкування.

Основний зміст Першого уроку можуть скласти дібрані вчителем та учнями матеріали про:

- ❖ красу, багатство, велич рідної України;
- ❖ національні символи рідної країни – Герб, Прапор, Гімн;
- ❖ народні символи України;
- ❖ державну мову;
- ❖ рідне село (місто);
- ❖ патріотів, які віддали своє життя за світле майбутнє своєї держави;

- ❖ людей (земляків), які прославили рідний край;
- ❖ найчарівніші та найзаповітніші куточки рідної землі.

Структура і план проведення уроку має стати творчим доробком кожного вчителя спільно з батьківським та учнівським активом, громадою.

Перший урок у 1 класі має бути присвячений дню народження класу, тому для його проведення можна використати методичні матеріали та рекомендації за посиланням http://oipopsp.net/metod/1573/1573_1.doc. Під час уроку першокласникам слід продемонструвати, що батьки, школа, клас – це частина України. Любити Україну – це значить старанно навчатися, бути добрими, ввічливими, охайними. Під час практичної роботи можна запропонувати створити колаж із підготовлених зарані малюнків, світлин, картинок, які ілюструють багатства рідної землі: людей, рослин, тварин, міст, сіл, річок, озер тощо.

Для підготовки Першого уроку для учнів 2-4 класів рекомендуємо скористатися електронним варіантом підбірки дидактичних матеріалів про рідний край, розміщених на освітянському порталі Черкаського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради <http://www.oipopsp.net> за посиланням http://oipopsp.net/metod/1373/1373_1.doc.

Пропонуємо до уваги орієнтовні розробки Першого уроку.

У розробці уроків брали участь вчителі початкових класів: **Решетняк Катерина Олександрівна**, Канівська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів №6 з поглибленим вивченням іноземних мов Канівської міської ради; **Данільченко Любов Василівна**, Черкаська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів №20 Черкаської міської ради; **Лагута Людмила Юріївна**, ЧОДБ, санаторій «Сосновий Бір».

КЛАС. 2-3 КЛАС

Тема уроку. ЛЮБІТЬ УКРАЇНУ, ЯК СОНЦЕ, ЛЮБІТЬ...

Мета: формування *ключових компетентностей*: загальнокультурної – дотримуватися норм мовленнєвої культури, зв'язно висловлюватися в контексті змісту, *громадянської* – формувати патріотичні почуття молодших школярів, усвідомлення поняття «любов до Батьківщини»;

предметних компетентностей: пробудження почуття любові й поваги до рідної землі, України; виховання у дітей усвідомлення себе як невід'ємної частини українського народу, почуття національної свідомості, патріотизму.

Тип уроку: урок вивчення нового матеріалу.

Обладнання: мультимедійний проектор, відеозаписи, мікрофон, ілюстрації.

Епіграф уроку. «Люблять батьківщину не за те, що вона велика, а за те, що своя» (Сенека).

ХІД УРОКУ

I. Організація класу до уроку.

- Ось і промайнуло веселе, тепле літечко, закінчилися канікули. Ви, дітки, відпочили, підросли, зміцнили своє здоров'я.

Потисніть руку сусідові по парті. Привітайтеся ліктем до ліктя, плечем – до плеча. Усміхніться одне одному!

Цінність дружби полягає в тому, що друг завжди відчуває підтримку друга.

II. Актуалізація знань учнів. Повідомлення теми уроку.

1. Гра «Зашифровка».

- Перший урок у новому навчальному році ми розпочнемо з логічної розминки. Розшифруйте, які 2 слова заховалося у записі (*необхідно вилучити зайві склади, з яких утворюється інше слово*).

У К Б А Р Р А В І Ї Н О К Н А

(Україна, барвінок)

- Як пов'язані ці слова між собою? (Барвінок – символ України.)

- Пригадайте, що таке символ?

Довідкове бюро.

Символ – це умовне позначення якогось предмета, поняття чи явища.

2. Відгадування загадок про народні символи України.

- Щоб пригадати, які ще є народні символи України, слід загадки відгадати.

1. Як прийде весна в садочок —

до лица білий віночок,
ну, а восени цій кралі —
приглянулися коралі. (**Калина**)

2. Проликала дрібні сльози

молода дівиця.
Полоскала довгі коси
у чистій водиці. (**Верба**)

3. Що за квіти кивають від тину рожево-білими квітками? (**Мальви**)

4. Сині очка розсипало небо у пшениці. (**Волошки**)

5. Стоять у полі сестрички:

Жовте очко, біле личко. (**Ромашки**)

3. Вправа «Назви державні символи України».

- Які державні символи України ви знаєте?

- Що таке Україна?

- Тарас Григорович Шевченко писав: «Свою Україну любіть,
Любіть її...»

- А що значить «любити Україну»? Сьогодні на уроці ми про це дізнаємося.

4. Читання теми уроку (запис на дошці).

- Такими словами нехай продзвенить у вашому серці перший вересневий дзвінок, а перший урок перенесе у спогади про минуле, розкаже про сьогодні і подарує надію на щасливе й світле майбутнє.

5. Вправа «Очікування».

- Що ви очікуєте від уроку?

III. Усвідомлення навчального матеріалу.

1. Вправа «Продовж речення», утворення асоціативного куща.

Для мене Україна – це...

2. Висновок учителя.

- Кожен з нас, українців, до цього речення додає своє, особисте. Це тому, що ми належимо до гордої та волелюбної української нації. У кожного з нас є почуття любові до рідної землі, гордості за геніальних людей, які прославили нашу державу, безмежно люблячи її.

3. Виконання пісні «Україно, краю», слова і музика О. Матраєва.

Там, де лине пісня ця,
Верби і тополі,
Заслухавшись солов'я
Сплять річки та гори.

Приспів:

*Україно-краю,
Цвіт краси розмаю.
В світі наймиліша
І рідніша ти.*

Тут стежки мої, поля,
Сонце променисте,
Друзі милі, вся сім'я –
Чарівне намисто.

Приспів.

Запитати хочу я

У цілого світу:
Де ще є така краса,
Зеленії квіти?..
Приспів.

4. Робота з квіткою бажань (робота у парі).

- А якою б ви хотіли бачити нашу Україну? Пригадайте казку про чарівну квіточку із сімома пелюстками, які виконували бажання. Подаруймо таку квітку Україні!

На дошку вчитель вивішує квітку із сімома пелюстками, у центрі слово – «Україна». На партах у учнів також є такі квіти і словничок.

- Оберіть для семи пелюсток найбільш бажані, на вашу думку, характеристики з тих, які записані в ваших словничках, або придумайте свої.

Словник: європейська, щаслива, незалежна, багата, могутня, квітуча, щедра, авторитетна, вільна, горда, розвинена....

Підбиття підсумків.

- Якою ж буде Україна? Які визначення ви обрали?

- Мрії збуваються, якщо дуже хочіти і намагатися втілити їх у життя. А якими ж маємо бути ми, щоб наші мрії та бажання стали дійсністю?

5. Вправа «Українці-патріоти» (робота в групі).

- На пелюстках заготовки квіточки напишіть, якими ми маємо бути, щоб квіточка розквітла і наша омріяна Україна теж. Скористайтеся словником-порадником.

Словник: працьовиті, розумні, цілеспрямовані, освічені, здорові, завзяті, порядні, чесні, доброзичливі, мудрі, талановиті, рішучі, щирі, відверті, правдиві, добрі, лагідні, мужні, красиві...

Підбиття підсумків.

6. Фізкультхвилинка «Веселі школярики»

Дружно разом піднялись, *(Встати з-за парт.)*

Вліво вправо подивились. *(Нахилити голову ліворуч, праворуч.)*

Потім хутко повернулись, *(Руки на пояс, зробити поворот.)*

Всім навколо посміхнулись, *(Посміхнутися іншим дітям.)*

Поплескали у долоні (*Поплескати в долоні.*)

І побігали, як поні. (*Біг на місці.*)

Хай лунає всюди сміх:

«Ми – школярі кращі за всіх!» (*Ці слова всі вимовляють хором.*)

7. Інсценізація-колаж вірша. Колективна робота.

- Спробуйте хором доповнити вірш, добираючи останнє слово.

Представники кожного ряду вибирають відповідні ілюстрації і прикріплюють їх до ватману паперу на столі.

Фарби дасть мені матуся,

Малювати я ... (навчуся).

Намалюю рідний край –

Дім в селі, ставок і... (гай),

Синє небо, жовте ... (сонце)

Заглядає у ... (віконце),

Чорнобривці в квітниках,

Полуниці на грядках,

І хліба вже чималі,

В небі линуть... (журавлі).

Тут і гори, і долини,

Тут річки, моря, рівнини,

Тут тварини і птахи,

Ось струмок сховався у мхи.

Мати в аркуш подивилась,

Посмішка в очах з'явилась.

І сказала мати сину:

- Я молюсь за ... (Україну).

І я вірю, Матір Божа

Україні ... (допоможе)!

Демонстрація колажу.

- Що намалював хлопчик?

- Чому мама молилась за Україну?

- Дорогі діти! Бажаю, щоб над вами завжди було тільки чисте мирне небо.

8. Декламування вчителем вірша І. Палагняка «Хай буде мир».

Хай буде мир віднині і довіку!

Хай буде мир й замовкнуть війни злі.

І сльози щастя на своїх обличчях

Відчують всміхнені усюди матері.

Хай буде мир. Веселі будуть діти,
Спокійними скрізь стануть всі жінки
І перестануть думати ночами,
Що десь коханий гине на війні.

Хай буде мир й замовкнуть всі гармати.

Доволі крові, сліз, нещастя й бід...

Хай відпочине змучений боями

До праці звичний чоловічий рід.

«Хай буде мир!» – звертаються до Бога,

Чоло зросивши потом трударі,

Бо хочуть, щоб сміялись дзвінко діти

На нашій древній українській землі.

Хай буде мир віднині і довіку!

Хай буде мир й замовкнуть війни злі!

Хай у міцних обіймах всі народи

Ідуть у майбуття через віки.

9. Практична робота. Вирізування із паперу силуету голубів.

- Сьогодні, ми з вами виріжемо з паперу голубів, які є символом миру. На кожному голубі ви напишете свої побажання миру для жителів рідної землі, усієї планети. Нехай наші голуби всьому світу розкажуть про те, що діти України люблять свою Вітчизну і не хочуть війни.

Перед початком виконання роботи – повторення правил техніки безпеки користування ножицями.

Виготовлення голубів, написання побажань. Оформлюється стенд, на якому зображено голубе небо. Діти прикріплюють своїх голубів з написаними побажаннями до стенду.

10. Робота з прислів'ями (робота в групах).

- Свою любов до рідної української мови ви можете продемонструвати відновивши прислів'я. Знайдіть і з'єднайте обидві половинки прислів'їв. Поясніть їх значення.

В чужім краю
Кожному мила

як прапор, шануй.
мов квітка в травневім гаю.

Людина в ріднім краю, своя сторона.
Рідну землю, звичаю не знаю.
У рідній стороні і сонце ясніше світить.

(Примітка: прислів'я, надруковані на аркушах паперу, знаходяться у конвертах для кожної групи учнів).

- Як ви ставитесь до своєї Батьківщини?
- Які почуття викликає саме слово «Україна»?
- Що може і повинен кожен із вас уже зараз зробити для своєї країни?

11. Поетична сторінка «Вінок любові до України».

- Українські поети у різні часи висловлювали свою палку любов до рідної землі у поетичних рядках. Ось деякі з них.

Учні декламують вірші.

ЯК ТИ ЛЮБИШ УКРАЇНУ

(Вірш читають в особах учитель і учень)

- Як ти любиш Україну,
Мій маленький друже?
- Нашу рідну Україну
Люблю дуже, дуже!
- З Україною нікого
В світі не боюся.
І щоранку я до Бога
За неї молюся.
Щоб була щаслива, дуже,
Щоб була багата.
Я люблю її так дуже,
Як маму і тата.

О. Луній

ЦЕ МОЯ УКРАЇНА

Зацвітає калина,
Зеленіє ліщина,
Степом котиться диво-луна,
Це моя Україна,
Це моя Батьківщина,
Що, як тато і мама, одна.

А. Камінчук

ЖУРАВЛИК

З далекого краю,
З далеких світів
Журавлик на крилах
Додому летів,
Минав океани,
Ліси і моря,
Вдивлявсь крізь тумани:
- Чия це земля,
Чиї це долини,
Чиї це луги,
Чию це калину
Гойдають вітри?!
Впізнав батьківщину:
- Моя це земля,
Моє тут гніздечко
І мова моя.

Л. Пилип'юк

УКРАЇНА

На білому світі є різні країни,
А в них – і ліси, і лани...
Та тільки одна на землі Україна,
А ми – її доньки й сини.
Усюди є небо, і зорі скрізь сяють,
І квіти усюди ростуть...
Та тільки одну Батьківщину я маю,
Її Україною звать.
Моя Україно, тебе я кохаю –
Тут дім мій, тут друзі живуть.
Тут мовою рідною пісня лунає
І мальви по селах цвітуть.

В.Новомирова

Я ЛЮБЛЮ

Більше, ніж саму себе,
Я люблю свою хатину,

Рідне небо голубе,
Рідну землю – Україну.
 Бо мене в цій кращій з хат
 Колисала рідна мати,
 Вчила перший крок ступать,
 Перше слово вимовляти.

Більше, ніж саму себе,
Я люблю свою хатину,
Рідне небо голубе,
Рідну землю – Україну.
 Бо ніде, ніде в світах
 З неба сонце так не гріє,
 І в блакитних небесах
 Стільки зірок не зоріє.

Більше, ніж саму себе,
Я люблю свою хатину,
Рідне небо голубе,
Рідну землю – Україну.

О. Кобець

12. Висновок.

Любити Україну – це значить наполегливо вчитися, старанно оволодівати багатствами рідної мови, не засмічувати природу, берегти рослини і тварин, бережливо використовувати воду, газ, електроенергію тощо.

V. Підсумок уроку.

- Що нового ви дізналися сьогодні на уроці?
- Чи сподобався вам урок?

1. Вправа «Мікрофон».

- Чи справдилися ваші очікування від уроку?
- Які висновки ви зробили для себе?

2. Слово вчителя.

- Від нас, українців, залежить сьогоднішня і майбуття нашої країни. За кілька років ви, нині учні, будете вирішувати її долю.

Сумлінно вчіться, набувайте ґрунтовних знань і вмінь, щоб віддати їх людям, заради процвітання України.

ТЕПЛО ДОЛОНЬ

З моїх грудей любов у простір рветься,
На вільній, рідній я землі стою.
Тепло своїх долонь і розуму, і серця
Я Україні милій віддаю.

Люблю степи, річки, озера сині,
Ліси й струмочки, небо голубе.
Освідчуюсь тобі в своїй любові нині.
Ну, як, скажи, нам не любить тебе!

Живемо в мирі, в злагоді й любові,
В щоденній праці йдемо до мети.
Ми захищати всі тебе повинні,
І захищати нас готова ти.

З якого джерела любов оця береться?
З лісів і нив свою наснагу п'ю.
Тепло долонь і розуму, і серця
Я Україні милій віддаю.

Н. Красоткіна

Додаток до уроку

Ілюстративний матеріал до створення колажу до вірша.
Схема паперового голуба.

КЛАС 3-4 КЛАС.

Тема. ЛЮБІТЬ УКРАЇНУ, ЯК СОНЦЕ ЛЮБІТЬ...

(В. Сосюра)

Мета: формування **ключових компетентностей:** *вміння вчитися* – самоорганізовуватися до навчальної діяльності у взаємодії з іншими учасниками навчально-виховного процесу; *громадянської* – зміцнювати почуття національної гордості й гідності, патріотизму; *загальнокультурної* – орієнтуватися в особливостях національної культури;

предметних компетентностей: розширити кругозір учнів про Україну, державні символи, викликати інтерес до пізнання своєї Батьківщини, розвивати почуття патріотизму, виховувати почуття гордості за свою країну, готовності бути гідним громадянином України.

Обладнання: карта України; зображення символів України, ілюстрації за темою; конверти з індивідуальними завданнями;

мультимедійні презентації «Сім чудес Черкащини» та «Сім природних чудес України», відеоряд про Київ, аудіо запис пісні «Києве мій», пісень про Україну; квіти жовтого і блакитного кольорів з паперу; мікрофон.

ХІД УРОКУ

I. Організація класу.

Добрий день, любі діти,
Рада вас вітати.
Щастя і добра
Всім вам побажати.
Посміхніться всім довкола:
Сонцю, небу, квітам, людям.
І тоді обов'язково
День для всіх щасливим буде!

II. Активізація пізнавальної діяльності учнів. Оголошення теми і мети уроку.

(Звучить мелодія пісні Т. Петриненка «Україна». Вчитель читає вірш).

1. Інценізація вірша П.Воронька «Облітав журавель».

Облітав журавель сто морів, сто земель,
Облітав, обходив, крила, ноги натрудив.
Ми спитали в журавля:
- Де найкраща земля?
Журавель відповідає:
- Краще рідної – немає!

2. Вправа «Мікрофон».

- Що для вас означають слова «рідна земля»?

3. Слово учителя.

- Так, рідна земля – це наша Вітчизна, Батьківщина, яка зветься Україна. І темою Першого уроку нового навчального року будуть слова українського поета Володимира Сосюри «Любіть Україну, як сонце любіть...». Сьогодні на уроці ми вяснимо, що означає любити Україну.

III. Усвідомлення навчального матеріалу.

1. Слово вчителя. Чудова наша Батьківщина, бо має високі гори, вкриті зеленими лісами, повноводі ріки, безмежні урожайні поля, шовковисті луки, мальовничі села і міста, співучий працьовитий народ. Щасливі ми, що народилися і живемо на такій чудовій квітучій землі.

- Сьогодні у класі дуже багато квітів. Вони додають усім святкового настрою. І на дошці у нас була незвичайна квітка-семицвітка. Це не проста квітка, а чарівна КВІТКА ПІЗНАННЯ. Та поки ми були на лінійці, вітерець-пустунець розвіяв її пелюсточки. Щоб повернути їх, треба виконати різні завдання.

- Діти, допоможемо квітці-семицвітці? Тож до роботи. Ось перша пелюстка.

Перша пелюстка.

Кожна людина найбільше любить той край, де народилася і живе. Кожен пишається своєю рідною землею, завжди хоче про неї сказати найкраще.

А знайдіть і покажіть на мапі України край, де ми живемо, нашу малу батьківщину.

Як вона називається? (*Черкащина*).

України рідної окраса,
Край пісень і золота – зерна.
Ти колиска нашого Тараса,
Чарівна Черкаська сторона.

Наш край має цікаві визначні місця, які ми впізнаємо під час перегляду презентації «Сім чудес Черкащини» – туристичних пам'яток області, переможців відповідного конкурсу.

1. Шевченківський національний заповідник у м. Каневі.
2. Кам'янський державний історико-культурний заповідник.
3. Корсунь-Шевченківський державний історико-культурний заповідник

Пам'ятка архітектури XVIII—XIX століть – будівля колишньої садиби князів Лопухіних-Демидових.

4. Черкаський міський парк «Ювілейний».

5. Іллінська церква (с. Суботів Чигиринського району).

6. Національний історико-культурний заповідник «Чигирин».

7. Покровський Красногірський монастир.

Спасо-Преображенський собор Красногірського монастиря.

Що ми маємо робити, щоб наша Черкащина ставала ще кращою?
(Не смітити, садити дерева, квіти тощо).

На дошці з'являється перша пелюстка з назвою «Черкащина».
Біля пелюстки – слова «не смітити», «садити рослини», «доглядати за насадженнями».

Друга пелюстка. Щоб патріотом-українцем зростати, треба про рідну державу багато знати. Дізнатися більше можна подорожуючи визначними місцями України, зокрема побувавши у семи природних чудесах України, які ми зараз пригадаємо, здійснивши заочну мандрівку.

1. Національний природний парк «Подільські Товтри» (Хмельницька область).

2. Національний природний парк «Дністровський каньйон» (Вінницька, Івано-Франківська, Тернопільська, Хмельницька, Чернівецька області).

3. Біосферний заповідник «Асканія-Нова» (Херсонська область).

4. Озеро Синевир (Закарпатська область).

5. Гранітно-степове Побужжя (Миколаївська область).

6. Мармурова печера (Крим). Глиняна зала Мармурової печери.

7. Озеро Світязь (Волинська область).

- Хто з вас відвідав ці місця під час літніх канікул? Яке у вас склалося враження?

- Кожен з нас має зберегти унікальні куточки рідної землі для наступних поколінь.

На дошці з'являється друга пелюсточка квітки Пізнання «Сім чудес України» і надпис «берегти чарівну природу України».

Третя пелюстка.

- Для відновлення третьої пелюсточки потрібно розгадати ребус.

- Що ви знаєте про Київ?

Звучить пісня «Як тебе не любити, Києве мій» (сл. Дмитра Луценка, муз. Ігоря Шамо). Показ відеоряду «Київ – столиця України».

- Багато цікавих місць є у Києві. Про них ми будемо дізнаватися більше протягом навчального року.

На дошці з'являється третя пелюсточка квітки Пізнання «Київ» і надпис «вивчати пам'ятні місця Києва».

Фізкультхвилинка (проводиться в колі).

УКРАЇНА, (діти розводять руки в сторони).

РІДНИЙ КРАЙ, (піднімають руки догори).

ПОЛЕ, РІЧКА, (повороти тулуба з розведеними по сторонах руками).

СИНІЙ ГАЙ. (присідають).

ЛЮБО СТЕЖКОЮ ІТИ (ходьба).

ТУТ ЖИВЕМО Я І ТИ! (беруться дружно за руки).

Четверта пелюстка.

- Кожна держава світу повинна мати свої три символи. Пригадайте, що ж означає слово «символ»?

Довідкове бюро.

Символ – це умовне позначення якогось предмета, поняття чи явища. Виборовши волю та незалежність, Україна має тепер свої державні символи.

Розшифруйте їх.

❖ Подивіться на картинку. Що нагадує вам зображення на ній?

❖ Мати, Дитина і Батько символізують Любов, Життя і Мужність. Герб України – золотий тризуб на синьому тлі.

- Що означають кольори прапора?

- Коли виконується Гімн держави? *(Гімном починають та закінчують день, він звучить на всіх урочистих зборах, знову і знову прославляючи нашу державу).*

- Хто автор слів і музики Гімну України? *(Сл. П. Чубинського, муз. М. Вербицького)*

- Як потрібно поводитися, коли звучить Гімн України? *(Коли звучить мелодія Гімну, усі присутні мають підвестися і співати, віддаючи пошану нашій державі).*

- Шануйте наші державні символи, бо вони є ознакою нашої держави і несуть в собі нашу історію.

На дошці з'являється четверта пелюстка зі словами «державні символи» і надписом «шанобливо ставитися до державних символів», «знати слова Гімну».

П'ята пелюстка.

- Крім державних, в українців є народні символи.

Гра «Пазли» (робота в групах).

На кожній парті у конверті лежать розрізані малюнки народних символів України. Діти в парах складають картинки.

Вчитель демонструє зображення символів, коментуючи.

- Калина – символ кохання, краси, щастя.

- Верба – символ родинного вогнища.

- Барвінок – символ вічності.

- Чорнобривці – рідної землі, домівки.

- Лелека – символ сімейного затишку.

- Ластівка – символ матері.

- В народі говорять: «Дім без рушників, як сім'я без дітей».

Рушники – це теж символи українського народу, старовинні обереги дому.

- Вишивана сорочка – символ здоров'я, краси, щасливої долі, порядності, чесності, любові, святковості; оберіг.

На дошці з'являється п'ята пелюстка зі словами «народні символи» і надписом «вивчати і бережно ставитися до народних символів».

Шоста пелюстка.

- Наш народ має неоціненний дар – рідну мову: мелодійну, красиву, співучу. З давніх-давен, з покоління в покоління передається

невичерпна мудрість народу, виражена у казках, загадках, прислів'ях та приказках.

Робота з прислів'ями (робота в парах).

- Знайдіть і з'єднайте обидві половинки прислів'їв.

За рідний край –	якій своє гніздо не миле.
Україна – рідний край,	де мати народила.
Та земля мила,	життя віддай.
Погана та пташка,	про її добробут дбай.

- Про що говорять ці прислів'я? Як ви їх розумієте?
- Як ви ставитесь до своєї Батьківщини?
- Що може і повинен кожен із вас уже зараз зробити для рідної України?

На дошці з'являється шоста пелюстка зі словами «українська мова» і надписом «вивчати і спілкуватися українською мовою».

Сьома пелюстка.

-А тепер перевіримо, як рідний край ми знаємо, а, отже, і любимо.

КРОСВОРД «Україна» (робота в групах)

1				У	
	2			К	
3				Р	
		4		А	
		5		І	
	6			Н	
7				А	

1. Державний Герб України – це... (тризуб).
2. Синонім до слова «символ»... (знак).
3. Найбільша річка в Україні... (Дніпро).
4. Державні символи України – це герб, гімн і... (прапор).
5. Столиця України – ... (Київ).
6. Урочиста пісня нашої держави – це... (гімн).
7. Дерево – народний символ родинного вогнища ... (верба).

На дошці з'являється сьома пелюстка зі словом «Україна» і надписом «вивчати історію рідного краю».

Учитель. Ось ми і зібрали всі пелюсточки. А на них – найрідніші слова для нас, українців. Нелегкі часи переживає зараз Україна. Але ми всі разом і наша безмежна любов до рідного краю зуміють подолати всі негаразди. І ви, діти, маєте у своєму серці високе почуття любові до рідного краю, а тому зможете зробити все для того, щоб Україна розквітала і багатіла.

Порівняння віршів.

- Прочитайте вірші, порівняйте їх.

Свою Україну любіть,
Любіть її... Во время люте,
В останню тяжкую минуту
За нею Господа моліть...

Т.Шевченко

Любіть Україну у сні й
наяву,
вишневу свою Україну,
красу її, вічно живу і нову,
і мову її солов'їну.

В.Сосюра

- Що ж означає «любити Україну»? (*Читання надписів біля пелюсток*).

А для того, щоб плекати майбутнє України, дорогі діти, ви маєте зараз здобувати знання, багато знати і вміти. Тож старайтеся вчитися так, щоб вами пишалася Батьківщина.

Плакат «Вінок любові до України»

- Давайте завітчаємо нашу Україну і висловимо їй свої побажання.

Звучать українські мелодії. У кожного учня на парті лежить паперова квіточка (жовтого або блакитного кольору). Діти по черзі виходять до дошки, прикріплюють квіточку на мапі України (жовту – нижче, блакитну – вище), висловлюють побажання для рідної Вітчизні (наприклад, «Я бажаю для любої України добра, радості, миру, безпеки, процвітання, щастя, мудрих людей, щирості, доброзичливості, краси, гармонії, спокою, здобутків тощо»).

У результаті виконаної роботи отримуємо мапу України, завітчану кольорами українського знамена.

IV. Підсумок уроку. Рефлексія.

- Що найбільше запам'яталось і сподобалось на уроці?

Незакінчене речення.

- Після сьогоднішнього уроку я буду ...
- А закінчити урок я хочу піснею на вірш В. Сосюри «Любіть Україну» у виконанні Великого дитячого хору (Національне радіо України) (<http://plus-music.org/любiть+україну>).

Примітка.

Для учнів 4-ого класу можна запропонувати завдання, що потребують аргументації висловленої думки. Це можуть бути такі завдання і вправи.

1. Вправа «Трибуна».

Учні по черзі виходять до «трибуни» і протягом 1-2-х хвилин висловлюють власну думку з проблеми «Що значить – любити Україну».

2. Гра «Моя позиція».

Учень починає висловлювати свою думку зі слів «Хоч я іще не дорослий, але для своєї рідної Вітчизни я можу...»

3. Вправа «Сенкан».

Алгоритм складання сенкану:

- Тема (іменник) (Україна)
- Опис (2 прикметники) (Любима, рідна)
- Дія (3 дієслова) (Розвивається, дарує, піклується)
- Ставлення (фраза з 4-х слів), почуття з приводу обговорюваного.
(Купається в моїй любові)
- Перефразування сутності (синонім, узагальнення, підсумок).
(Моя ненька-Батьківщина).

Додаток до уроку

Заготовки для пазлів.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Киричок В.А. Інноваційні форми і методи патріотичного виховання молодших школярів у позаурочній діяльності / В.А.Киричок [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://referatus.com.ua/pedagogika-vihovannya/kirichok-v-innovaciyni-formi-i-metodi-patriotichno/>

2. Сім природних чудес України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Сім_природних_чудес_України
3. Сім чудес Черкащини. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Сім_чудес_Черкащини
4. Ілюстрації до завдань уроків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.google.com.ua/search>

Видання підготовлено до друку та віддруковано
редакційно-видавничим відділом ЧОІПОПП
Зам. № 1369 Тираж 100 пр.
18003, Черкаси, вул. Бидгощська, 38/1